

ทฤษฎี หลักการ และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ภาษาคืออะไร

เจ ซี แคทฟอร์ด¹ (J.C. Catford) กล่าวถึงเรื่องของภาษาสรุปได้ว่าภาษาคือพฤติกรรมของมนุษย์ที่จัดเข้าเป็นรูปแบบแล้วชนิดหนึ่งเป็นวิถีทางที่สำคัญที่สุดที่มนุษย์มีปฏิสัมพันธ์กันในสถานการณ์ทางสังคม พฤติกรรมทางภาษาคงกล่าว อย่างน้อยจะมีผู้แสดงออกคนหนึ่ง และมีส่วนร่วมในสถานการณ์อีกคนหนึ่ง เป็นผู้รับการแสดงออกนั้น ชนิดของพฤติกรรมดังกล่าวยังแสดงให้เห็นถึง เครื่องมือหรือสื่อกลางที่ผู้แสดงออกกำลังใช้อยู่อีกด้วย ชนิดแรกคือการใช้การพูดเป็นสื่อกลาง ผู้แสดงออกคือผู้พูด และผู้รับคือผู้ได้ยิน : ชนิดที่สองคือการใช้การเขียนเป็นสื่อกลาง ผู้แสดงออกคือผู้เขียน และผู้รับคือผู้อ่าน

พระยาอนุমানราชชน² กล่าวว่า "ภาษาตามความหมายทางนิรุกติศาสตร์ คือวิธีที่มนุษย์แสดงความในใจเพื่อให้ผู้ที่ตนต้องการให้รู้ได้รู้โดยใช้เสียงพูดที่มีความหมายตามที่ตกลงรับรู้กัน"

ไบรซ แวน ไชออก³ (Bryce Van Syoc) กล่าวว่าภาษาที่แท้จริงจำกัดความหมายได้ดังนี้

¹ J.C. Catford, A Linguistic Theory of Translation (London : Oxford University Press, 1974), pp. 1-2.

² พระยาอนุমানราชชน, นิรุกติศาสตร์ ภาค 1 (พระนคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2510), หน้า 23.

³ ไบรซ แวน ไชออก, แนววิธีสอนภาษาอังกฤษตามหลักภาษาศาสตร์, คมคาย จงเจริญสุข (แปล) (พระนคร : โรงพิมพ์สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2505), หน้า 10.

"ภาษาคือระบบเสียงที่มีโครงสร้างเสียงซึ่งตามกันอย่างเป็นระเบียบ (Sequences of sounds) และซึ่งสื่อความหมายกันในระหว่างมนุษย์ที่รวมกันอยู่เป็นหมู่หนึ่งคณะหนึ่ง ภาษาใดจำแนกแยกแยะของสิ่งต่าง ๆ เหตุการณ์ ตลอดจนกิจกรรมและพฤติกรรมต่าง ๆ ในสิ่งแวดล้อมของมนุษยชาติ"

ประสิทธิ์ กาพย์กลอน⁴ กล่าวว่า "ภาษาที่แท้จริงคือเสียงเท่านั้น ส่วนตัวหนังสือหรือตัวอักษรรวมทั้งสัญลักษณ์ที่เป็นรูปภาพต่าง ๆ เป็นแต่เพียงตัวถ่ายทอดภาษาอีกทีหนึ่งคือตัวหนังสือเป็นสัญลักษณ์แทนเสียงนั่นเอง"

โครงสร้างและองค์ประกอบทางภาษา

พระยาอนุমানราชชน⁵ กล่าวว่า ภาษาจะต้องมีพร้อมด้วยองค์ 2 คือ

1. เสียงพูด คือ เสียงที่พูดออกมาตามที่ผู้พูดนึกได้แต่เสียงที่หลุดปากออกมอลอย ๆ เพราะควมมีอารมณ์สะเทือนใจ ไม่ใช่เสียงพูดตามความหมาย
2. ความหมายคือกำหนดความซึ่งผู้พูดและผู้ฟังหรือผู้ใดยินเข้าใจรับรู้ตรงกัน คือ ฟังออก และผู้ฟังต้องพูดโต้ตอบได้ด้วย

ฟุ้งเฟื่อง เครือตราชู⁶ กล่าวว่า ภาษาจะสมบูรณ์ได้ต้องประกอบด้วยองค์ 3 สรุปได้คือ

1. ระบบเสียง (Phonology) เสียงเป็นหน่วยเล็กที่สุดของภาษา เวลาลมออกจากปอดและผ่านอวัยวะออกเสียงในลำคอ ปากและจมูกออกมาภายนอก จะทำให้เกิดเสียงชนิดต่าง ๆ ขึ้น เสียงในภาษาส่วนมากจะได้แก่เสียงพยัญชนะ เสียงสระ และภาษาบางภาษาจะมีเสียงวรรณยุกต์ด้วย

⁴ประสิทธิ์ กาพย์กลอน, การศึกษาภาษาไทยตามแนวภาษาศาสตร์ (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2516), หน้า 21-22.

⁵พระยาอนุমানราชชน, เรื่องเดิม, หน้าเดียวกัน.

⁶ศูนย์พัฒนาการศึกษา ภาคศึกษา 2 จังหวัดยะลา, วิธีพิเศษในการสอนภาษาไทย (ยะลา: โรงพิมพ์คุรุสัมพันธ์การ ภาคศึกษา 2, 2506), หน้า 1-2.

2. ระบบคำ (Morphology) เมื่อเอาเสียงแต่ละหน่วยที่เล็กที่สุดในชั้น phonology มารวมกันเป็นหน่วยใหญ่ขึ้น จะเรียกว่า "คำ" เช่นเสียง ตัว ก กับสระ อา เป็น ก^า คำว่า ก^า จะมีความหมายแม้จะยังไม่สมบูรณ์

3. ระบบกลุ่มคำ (Syntax) นับเป็นหน่วยใหญ่ที่สุดของภาษา ได้จากการเอาคำ มารวมกันเข้า กลายเป็น วลี และประโยค

สมpong พิริยะกิจ⁷ ได้อธิบายให้เห็นถึงโครงสร้างทางภาษาพอสรุปได้คือ

ความสำคัญของภาษาอยู่ที่ประโยค เพราะประโยคเป็นสัญญาณที่ผู้พูดแสดงออกมา และผู้ได้ยินรับรู้ความหมายนั้นได้โดยตรงกันอย่างบริบูรณ์

ประโยคประกอบขึ้นด้วยคำคำเดียวหรือหลายคำ ได้เพื่อความเต็ม หากประกอบ ด้วยหลายคำ ก็จะต้องเอามา เรียงติดต่อกันตามแบบวิธีที่มีกำหนดไว้ในภาษา

คำประกอบขึ้นด้วยเสียงพยางค์เดียวหรือหลายพยางค์และต้องมีความหมายในภาษา พยางค์ประกอบขึ้นด้วย หน่วยเสียงเดียวหรือหลายหน่วยเสียงโดยไม่คำนึงถึง ความหมาย เมื่อเปล่งเสียงออกมาครั้งหนึ่งก็เป็นพยางค์หนึ่ง พยางค์ที่มีความหมายเรียกว่า หน่วยคำ

หน่วยเสียงคือ เสียงอย่างน้อยที่สุดที่เปล่งออกมา แยกออกอีกไม่ได้ และไม่คำนึง ถึงความหมาย ได้แก่เสียงพยัญชนะและเสียงสระ สำหรับประกอบกันเป็นเสียงของคำพูดหรือ เป็นเสียงพยางค์ เช่น กิน เทากับ ก + อี + น เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า องค์ประกอบและโครงสร้างทางภาษาดังกล่าวมีความสัมพันธ์ต่อกันอย่างแยกไม่ออก นั่นคือภาษาทุกภาษาจะเริ่มจาก หน่วยเสียงไปสู่พยางค์ จากพยางค์ ไปสู่คำ จากคำไปสู่วลี และประโยค ซึ่งกระบวนการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ต้องเป็นไปตาม ลักษณะและโครงสร้างทางไวยากรณ์ของแต่ละภาษา

⁷ คุรุสภา, ชุมชนภาษาไทย, ภาษาไทยชั้นสูง (พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2511), หน้า 538 .

การแบ่งภาษา

ภาษามีอยู่มากมาย บางภาษาก็มีลักษณะใกล้เคียงกัน บางภาษาก็แตกต่างกันมาก จึงได้มีการแบ่งภาษาออกเป็นหมวดหมู่ขึ้น วิธีแบ่งนั้นมีอยู่ 3 วิธี⁸ คือ

1. แบ่งตามเชื้อชาติของผู้พูดซึ่งเป็นเจ้าของภาษา
2. แบ่งตามรูปลักษณะภาษา
3. แบ่งเป็นตระกูลภาษา โดยอาศัยหลักจากวิธีที่ 2

การแบ่งภาษาตามรูปลักษณะ แบ่งได้เป็น 4 ชนิด คือ

1. ภาษามีวิภัติปัจจัย (Inflectional Language) ได้แก่ภาษาที่มีคำเติมเป็นหลัก เมื่อจะใช้คำใดต้องเอาคำนั้นไปประกอบกับวิภัติและปัจจัยเสียก่อน วิภัติคือ คำลงท้าย และปัจจัยคือคำประกอบหลัง ซึ่งจะทำให้คำที่ประกอบเสียงท้ายคำแล้ว นอกพจน์ ลิงค์ บุรุษ ฯลฯ แล้วแต่ลักษณะของคำในหลักไวยากรณ์ในภาษานั้น ภาษาที่มีลักษณะดังกล่าว ได้แก่ ภาษาบาลี สันสกฤต กรีก ฮีบรู ละติน อังกฤษ อิหร่าน ฯลฯ

2. ภาษาคำติดคอ (Agglutinative Language) คือรูปภาษาที่เอา คำเติม (Affix) มาติดต่อกำเติมเข้า ถ้าติดคอเข้าข้างหน้าก็เป็นคำเติมหน้า หรือ อุปสรรค (Prefix) ถ้าติดคอตรงกลางเป็นคำเติมกลาง (Infix) ถ้าติดคอเข้าข้างหลังก็เป็น คำเติมหลัง (Suffix) ทั้งนี้คล้ายกับลักษณะภาษามีวิภัติปัจจัย ต่างกันที่เมื่อประกอบ คำเติมเข้าไปแล้ว คำเติมและคำเติมยังคงรูปไม่เปลี่ยนแปลง เช่นในภาษาตุรกี เสว เทากับ รัก เสวเมเมก เทากับ ไมเทากับรัก เสวสิริเมก เทากับ ทำให้รัก เสวสิริวิสเมก เทากับ ทำให้ทางฝ่ายตรงรักกัน

⁸ พระยาอนุমানราชชน, นิรุกติศาสตร์ภาค 1 (พระนคร: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2510), หน้า 27.

3. ภาษาคำรวมมากพยางค์ (Polysynthetic Language) ภาษาคำคิดค่อ แต่ใช้หลายคำมาต่อกันยาวยืดยาวเท่ากับเป็นคำทั้งประโยค เช่นในภาษาเอสกีโม
Aulisar = ตกปลา Aulisariartorasuarpoh = เขารับไปตกปลา

4. ภาษาคำโดด (Isolating Language) คือภาษาที่เอาคำทั้ง หรือ คำมูลมาเรียงลำดับกันเป็นประโยค มีวิธีการสำคัญอยู่ที่การเรียงลำดับคำ และอาศัยคำอื่นเข้าช่วยขยาย คำในประโยคของภาษาคำโดดแต่ละคำ ไม่ว่าจะอยู่ที่ใด ก็มีรูปอย่างนั้น ไม่มีเปลี่ยนแปลง

การแบ่งภาษาคำโดด คือการแบ่งโดยอาศัยรูปลักษณะของภาษานั้นเอง ในที่นี้จะกล่าวถึงเฉพาะการแบ่งภาษาคำโดดเท่านั้น เนื่องจากเกี่ยวข้องกับภาษาไทย และภาษาชาวเขา

ภาษาคำโดด

แบ่งได้เป็น 3 สาขาใหญ่ และแยกเป็นสาขาย่อย ๆ⁹ คือ

1. ภาษาคำโดด - พม่า ซึ่งแยกย่อยออกไปอีกดังนี้

1.1 ภาษาคำโดด - ไทภาษา เนวรี เลปจา ฯลฯ

1.2 ภาษาคำโดด - ไทภาษา กะจิ้น โลโล ฯลฯ

1.3 ภาษาคำโดด - ไทภาษา ยางแดง ยางขาว ปุกอง ทองสุ

มูเซอ ฯลฯ

2. ภาษาคำโดด - เขมร แยกออกไปดังนี้

2.1 ภาษาคำโดด - ไทภาษาปะหลอง ละว้า ก่อ ชมุ ซา ฯลฯ

2.2 ภาษาคำโดด - เขมร ไทภาษา มอญ ฉวน เขมร ฯลฯ

3. ภาษาคำโดด - จีน ไทภาษาไทยและภาษาจีนต่าง ๆ

⁹ประสิทธิ์ กายกอลอน, เรื่องเดิม หน้า 218.

ลักษณะของภาษาชาวเขาเผ่าสำคัญ ๆ

จากการแบ่งภาษาออกตามรูปลักษณะและตระกูลภาษาต่าง ๆ จะเห็นได้ว่า ภาษาไทยและภาษาชาวเขาบางเผ่า อยู่ในตระกูลภาษาคำโดด แต่คนละสาขาย่อยแสดงว่า มีความแตกต่างกันพอสมควร ลักษณะของภาษาชาวเขาบางเผ่าที่สำคัญ ๆ ได้มีผู้ค้นคว้าไว้ ดังนี้

1. ภาษากะเหรี่ยง ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง แบ่งออกเป็นหลายพวก เช่น กะเหรี่ยงสะกอ กะเหรี่ยงโปว์ กะเหรี่ยงยวน หรือยางแดง และกะเหรี่ยงทองสุ

กะเหรี่ยงแต่ละเผ่ามีภาษาพูดที่เกี่ยวข้องกับภาษาต่าง ๆ พื้นฐานของภาษายังไม่เป็นที่รู้จักกันแน่นอน บางแห่งบอกความมาจากคนตระกูลในจีน - ทิเบต คือ พวกการวูนิก แต่บางแห่งบอกว่ามีใกล้เคียงกับแขนงของธิเบต - พม่า

กะเหรี่ยงสะกอ ส่วนมากพูดภาษาไทยเหนือ ภาษาโปว์ก็ คล้าย ๆ กับภาษาสะกอ แต่ไม่สามารถเข้าใจกันได้ พวกยวน ก็คล้ายคลึงกับภาษาสะกอ และยังพูดนานไตอีกด้วย หรือบางคนก็พูดภาษาพม่าไต ส่วนพวกกะเหรี่ยงทองสุ พูดภาษาดานและภาษาพม่า¹⁰

2. ภาษาแม้ว

แม้วเป็นภาษาในตระกูล ซินโน - ทิเบต (Sino-Tibetan) อยู่ระหว่าง จีน - ทิเบต ส่วนภาษาไทยเป็นตระกูลไทยจีน

คานระบบเสียง แม้วมีเสียงพยัญชนะมากกว่าไทย มีทั้งหมดประมาณ 40-50 เสียง ไทยมีเพียง 21 เสียง แต่แม้วมีเสียงสระน้อยกว่าไทย และออกเสียงยาวกว่า สำหรับเสียงวรรณยุกต์แม้วมี 7 - 8 เสียง เสียงเอกมีทั้ง เอกคำ เอกกลาง เอกสูง ซอที่น่าสังเกตคือ การเปลี่ยนเสียงวรรณยุกต์ ทำให้ความหมายเปลี่ยนไปในทางตรงกันข้าม เช่น กัะ เทากับ คาย, กั้ว เทากับ ฆา

ลักษณะคำ เป็นคำโดดหรือคำพยางค์เดียว

การเรียงประโยค มีวิธีเรียงประโยคที่คล้ายคลึงกับภาษาจีน ลักษณะที่เด่น คือ มีการใช้ "ลักษณะนาม" (Classifiers) ที่เป็นระเบียบกว่าภาษาไทย

¹⁰ สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการปฏิบัติการจิตวิทยาแห่งชาติ, ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรมแผนที่ทหาร, 2519), หน้า 14.

เช่นลักษณะของอาวุธมีคมจะเป็น "ตรา" ทมค¹¹

3. ภาษาเย้า ภาษาเย้าเป็นภาษาในตระกูล ซินโน-ทิเบตัน (Sino-Tibetan) เช่นเดียวกับภาษาแมว "ภาษาเย้าเป็นภาษาที่มีเสียงสูงต่ำคล้ายภาษาจีนมาก และเป็นชาวเขาเผ่าเดียวที่ใส่ตัวหนังสือจีนเขียนภาษา และอ่านเป็นภาษาเย้า"¹²

4. ภาษามูเซอ เป็นภาษาที่เป็นภาษากลางในหมู่ชาวเขาเผ่าอื่นๆในบริเวณภูเขาตึกคือชายแดนลาว-พม่า-ไทย

ภาษามูเซอเป็นภาษาธิเบต - พม่า (Tibetq-Burman) เป็นตระกูลภาษา คำโคกซึ่งออกเสียงเนียงพยางค์เดียว มีเสียงสูงต่ำแตกต่างกันออกไปถึง 3 เสียง ภาษามูเซอมีส่วนคล้ายคลึงกันกับคำในภาษาพม่าและคล้ายภาษาประจำเผ่าลี้ซอกกับอีกมากคำบางคำยืมมาจากไทยใหญ่และจากถิ่นเดิมในจีน ภาษามูเซอส่วนมากชอบพูดภาษาไทยใหญ่มากกว่าภาษายูนาน ชาวมูเซอไม่สามารถออกเสียงพยัญชนะตัวท้ายใด ทำให้อ่านยากในการหัดพูดภาษาไทย¹³

5. ภาษาลี้ซอ

ภาษาลี้ซอเป็นภาษากลุ่มธิเบต-พม่า เป็นภาษาที่ไม่มีอักษรไว้ใช้สำหรับเขียน จึงยากแก่การเขียน ชาวลี้ซอมีพูดภาษาอื่นได้อีกหลายภาษา เช่นภาษาลาฮู ภาษายูนาน ภาษาอากอ ภาษาไทยใหญ่ และภาษาทองถิ่นภาคเหนือของประเทศ-ไทยด้วย ภาษาลี้ซอมีผู้นำหนูนามอุยควัวว่า "อา" ใช้โคกทั้งหญิงและผู้ชาย ถ้าเป็นหญิงยังแถมลงท้ายนามว่า "มา" ควยเสมอ เช่น อาชื่อมา อาจุมมา อาวุมมา ฯลฯ¹⁴

¹¹ ชมรมศึกษาและวิจัยชาวเขา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, วิจัยชาวเขา 2512-2515 (กรุงเทพมหานคร: ชมรมศึกษาและวิจัยชาวเขา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517), หน้า 373.

¹² สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการปฏิวัติการศึกษาแห่งชาติ, ชาวเขาเผ่าเย้า (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรมแผนที่ทหาร, 2519), หน้า 11.

¹³ พิณิจ พิษย์กัลป์, ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับชาวเขาเผ่ามูเซอ (อัครสำเนาะ) หน้า 5.

¹⁴ สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการปฏิวัติการศึกษาแห่งชาติ, ชาวเขาเผ่าลี้ซอ (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรมแผนที่ทหาร, 2519), หน้า 9-10.

6. ภาษาอ็อก "พวกอ็อกจ้กว่าอยู่ในกลุ่มคนที่พูดภาษาธิเบต - พม่า และอาจกล่าวได้ว่า มีลักษณะของพวกธิเบตอยู่มากกว่าชาวเขาเผ่ามูเซอซึ่งจ้กว่าเป็นชนอยู่ในกลุ่มนี้เช่นกัน พวกอ็อกมีภาษาพูดคล้ายคลึงพวกมูเซอกับลีซอ และมีอิทธิพลของจีนหลงเหลืออยู่นอยมาก"¹⁵

ลักษณะของภาษาไทย

ในการสอนภาษาไทยให้แก่เด็กชาวเขา หรือให้แก่ผู้ที่ไม่ได้พูดภาษาไทยอยู่ในชีวิตประจำวัน ผู้สอนจำเป็นต้องศึกษาลักษณะของภาษาไทยให้เพียงพอ ในขณะเดียวกันต้องรู้ลักษณะของภาษาแม่ของผู้เรียนด้วย

บรรจบ พันธุเมธา¹⁶ กล่าวถึงลักษณะของภาษาไทยอันเป็นลักษณะทั่วไปของภาษาคำโดด สรุปได้ดังนี้คือ

1. คำแต่ละคำมีพยางค์เดียวและไม่มีเสียงควบกล้ำ
2. คำแต่ละคำถือเป็นคำสำเร็จรูป เพราะมีความหมายสมบูรณ์ใช้เข้าประโยค

ได้ทันที

3. คำคำเดียวกันอาจมีหลายความหมาย และใช้ไ้หลายหน้าที่โดยไม่ต้องเปลี่ยนแปลงรูปเลย จะรู้ความหมายและหน้าที่ใดก็ดูจากตำแหน่งในประโยค

4. การเรียงลำดับคำมีความสำคัญที่สุด เมื่อเข้าประโยคจะต้องเรียงคำตามตำแหน่งหน้าที่ คำใดทำหน้าที่ใด หมายความว่าอย่างไร ก็อยู่ที่การเรียงลำดับคำ

55. เมื่อจะสร้างคำใหม่หรือต้องการจะแสดง เพศ พจน์ อาจใช้คำมาประกอบกันเข้าข้างหน้าบาง ข้างหลังบาง

¹⁵สุรพงษ์ บุนนาค, ชาวเขา: เรื่องและภาพจากชีวิตจริงของชาวเขาบนแผ่นดินไทย (พระนคร: สำนักพิมพ์ภาวนา, 2506), หน้า 41.

¹⁶บรรจบ พันธุเมธา, ลักษณะภาษาไทย (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย-รามคำแหง, 2518), หน้า 2-3.

6. มีลักษณะ นามมากับคำขยายบอกจำนวนนับ ในภาษาไทย คำขยายอยู่หลัง
คำนาม ลักษณะนามอยู่ หลังคำขยายบอกจำนวนนับ

7. มีระบบเสียงสูงต่ำ คำแต่ละคำมีเสียงสูงต่ำ เสียงหนึ่งมีความหมายอย่าง
หนึ่ง หากเปลี่ยนเสียง ความหมายย่อมเปลี่ยนไปด้วย

8. มีการใช้ราชาศัพท์ ๓๓ ภาษาสุภาพตามฐานะของบุคคล
ระบบเสียง

ประสิทธิ์ กาพย์กลอนกล่าวว่ "ลักษณะของเสียงสำคัญในภาษาไทย นอกจาก
จะเป็นเสียงสระ พยัญชนะ และวรรณยุกต์แล้ว ยังมีลักษณะอื่น ๆ ที่ช่วยแยกความหมายในภาษา
ได้ เช่น การเว้นจังหวะ หรือการทอดระยะออกเสียง"¹⁷ เช่น

กาแฟ เย็นหมดแล้ว หรือ กาแฟเย็น หมดแล้ว

ฉันจะไปวัดที่ ในเมือง " ฉันจะไปวัด ที่ในเมือง

ระบบเสียงในภาษาไทย ได้กระบบของเสียงดังต่อไปนี้

1. เสียงสระ ซอนกลืน พิเศษสกลกิจ¹⁸ ได้กล่าวถึงระบบเสียงสระในเรื่อง
ฐานที่เกิดของเสียงไว้สรุปได้ว่า

สระทั้ง 32 เสียงในภาษาไทยนั้น แบ่งเป็นสระเดี่ยว 18 เสียง และสระประสม
14 เสียง

สระเดี่ยว คือสระที่มีฐานที่เกิดแห่งเดียว มี 18 เสียง เป็นเสียงสั้น 9 เสียง
เสียงยาว 9 เสียง เวลาออกเสียงสระใช้วิธีกระดกลิ้นขึ้นลงในระดับต่าง ๆ และริมฝีปาก
ก็อยู่ในลักษณะต่าง ๆ พอแบ่งได้ดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹⁷ประสิทธิ์ กาพย์กลอน, การศึกษาภาษาไทยตามแนวภาษาศาสตร์
(กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2516), หน้า 49.

¹⁸ศูนย์พัฒนาการศึกษา ภาคศึกษา 2 จังหวัดยะลา, วิธีพิเศษในการสอนภาษาไทย
(ยะลา: โรงพิมพ์คุรุสัมพันธ์ภาคการศึกษา 2, 2506), หน้า 32 - 35.

สระหน้า หมายถึงสระที่ไขปลายลิ้นกระดกขึ้นในระดับต่างๆกัน ดังนี้

ลิ้นอยู่ในระดับสูง	ริมฝีปากไม่จับกลม	ไค้แก	อิ	อี
ลิ้นอยู่ในระดับกลาง	ริมฝีปากไม่จับกลม	ไค้แก	เอะ	เอ
ลิ้นอยู่ในระดับต่ำ	ริมฝีปากไม่จับกลม	ไค้แก	แอะ	แอ

สระกลาง หมายถึงสระที่ไขกลางลิ้นกระดกขึ้นในระดับต่างๆกัน ดังนี้

ลิ้นอยู่ในระดับสูง	ริมฝีปากไม่จับกลม	ไค้แก	อี้	อือ
ลิ้นอยู่ในระดับกลาง	ริมฝีปากไม่จับกลม	ไค้แก	เออะ	เออ
ลิ้นอยู่ในระดับต่ำ	ริมฝีปากไม่จับกลม	ไค้แก	อะ	อา

สระหลัง หมายถึงสระที่ไขโคนลิ้นยกขึ้นในระดับต่างๆกัน ดังนี้

ลิ้นอยู่ในระดับสูง	ริมฝีปากจับกลม	ไค้แก	อุ	อู
ลิ้นอยู่ในระดับกลาง	ริมฝีปากห่อกลม	ไค้แก	โอะ	โอ
ลิ้นอยู่ในระดับต่ำ	ริมฝีปากห่อกลม	ไค้แก	เอาะ	ออ

ถ้าเขียนเป็นแผนภูมิจะได้ดังนี้

สูง	อิ	อือ	อุ
กลาง	เอ	เออ	โอ
ต่ำ	แอะ	อา	ออ
	หน้า	กลาง	ต่ำ

สระเดี่ยวที่เหลือ คือ อ่า โอะ โอ เอา ฤ ฎา ฦ ฎา บางตำราคือ

เป็นส่วนประสมของเสียงสระและพยัญชนะดังนี้

อ่า	เทากับ	อะ	บวก	ม
โอะ, โอ	เทากับ	อะ	บวก	ย
เอา	เทากับ	อะ	บวก	ว

ฤ	เทากั๋บ	ร	บวก	อึ
ฤา	เทากั๋บ	ร	บวก	อึอ
ฤ	เทากั๋บ	ล	บวก	อึ
ฤา	เทากั๋บ	ล	บวก	อึอ

สำหรับสระประสม ได้จากการเอาสระเดี่ยวมาออกเสียงประสมกัน เช่น

อึ	บวก	อา	เทากั๋บ	เอ็ย
อึอ	บวก	อา	เทากั๋บ	เอ็อ
อึ	บวก	อะ	เทากั๋บ	เอ็ยะ
อึ	บวก	อะ	เทากั๋บ	อึวะ าวา.

2. เสียงพยัญชนะ บรรจบ พันธฺเมธา¹⁹ ได้กล่าวถึงการจำแนกพยัญชนะไทยตามฐานกรณ์ และรูปลักษณะของเสียงไว้ดังนี้

ก. จำแนกตามฐานกรณ์ ถาลมหายใจถูกกั๋ก ณ ฐานใดในปากแล้วคั๋นออกมา เกิดเป็นเสียงพยัญชนะชั้น เสียงพยัญชนะนั้นกั๋มีที่กั๋เกิดที่ฐานนั้น เช่น

ฐานคอ	ไค้แก	ห	ฮ	อ				
ฐานเพดาน	ไค้แก	จ	ฉ	ช	ซ	ญ	ร	
ฐานเพ็	ไค้แก	ค	ก	ถ	ท	น	ด	
ฐานริมเพ็ปาก	ไค้แก	บ	ป	ฝ	พ	ม	ว	และฝ พ

ข. จำแนกตามรูปลักษณะของเสียง รูปลักษณะของเสียงแยกออกเป็น 7 ชนิด = พยัญชนะระเบ็ค เป็นเสียงที่ถูกชัคขวางโดยสันแข็ง ลมหายใจที่พุ่งจากหลอดลมจะมามีหยุดอยู่ในปากตามฐานกรณ์ต่าง ๆ แล้วคั๋นจนระเบ็คเป็นเสียงชั้น ไค้แกเสียง ก ข ค ง จ ฉ ก ถ ทน บ ป ฝ พ ม สำหรับเสียง ง ม น เป็นเสียงระเบ็คออกทางจมูก

¹⁹บรรจบ พันธฺเมธา, เรื่องเค็ม, หน้า 19 - 22.

- พยัญชนะนาสิก ไค่แก๋ ง ม น คังกล่าวแล้วข้างต้น
 - พยัญชนะเสียดแทรก เป็นเสียงที่ถูกขัดขวางบางส่วน แม้นหายใจจะ
 ถูกกั ก็ยังมีทางเสียดแทรกออกมาได้ และเป็นเสียงที่ติดต่อกันได้นานกว่าเสียงระเบิด
 ไค่แก๋เสียง ส ช ฝ ฟ

- พยัญชนะกึ่งเสียดแทรก มีลักษณะของพยัญชนะระเบิด และพยัญชนะ
 เสียดแทรก ไค่แก๋ ฉ ช

- พยัญชนะกึ่งสระ ไค่แก๋ ย ว ถ้ากระคกิ้นจกเพดานแข็ง จะเป็น
 เสียง ย ถ้ากระคกิ้นจกเพดานอ่อน จะเป็นเสียง ว ถ้าลิ้นไม่จรฐานกรณคังกล่าว จะ
 กลายเป็นเสียงสระไป

- พยัญชนะเหลว ไค่แก๋ ร ล ที่ถือว่าเป็นพยัญชนะเหลวเพราะเป็น
 พยัญชนะที่สามารถล้ากับพยัญชนะอื่นได้

- พยัญชนะเสียงหนัก ไค่แก๋เสียง ห ฮ เวลาออกเสียง ลมหายใจ
 จะพุ่งออกมาจากหลอดลมโดยแรง และไม่ถูกขัดขวาง

ประสิทธิ์ ภาพยกลอน²⁰ ไค่อธิบายตำแหน่งที่เกิดของเสียงพยัญชนะต่าง ๆ
 เมื่อเสียงออกจากหลอดลมและผ่านฐานกรณต่าง ๆ ในช่องปาก ดังในภาพ ก.

ภาพ ก. แสดงที่กักลมเมื่อออกเสียงอันเป็นที่เกิดของเสียงพยัญชนะไทย

1. เสียงที่เกิดจากริมฝีปากทั้งสองกักลมเอาไว้ ไค่แก๋เสียง ป, บ, พ,
 ม, ว. (ดูภาพ ข. ประกอบ)

2. เสียงที่เกิดจากริมฝีปากกลางกับพันบนกักลมเอาไว้ ไค่แก๋เสียง ฟ.
 (ดูภาพ ค. ประกอบ)

3. เสียงที่เกิดจากปลายลิ้นกับปุ่มเหงือกกักลมเอาไว้ ไค่แก๋เสียง ต, ด,
 ท, ช, ฌ, น, ล, ร. (ดูภาพ ง. และ ฌ ประกอบ)

²⁰ประสิทธิ์ ภาพยกลอน, การศึกษาภาษาไทยตามแนวภาษาศาสตร์ (กรุงเทพ-
 มหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2516), หน้า 63-65.

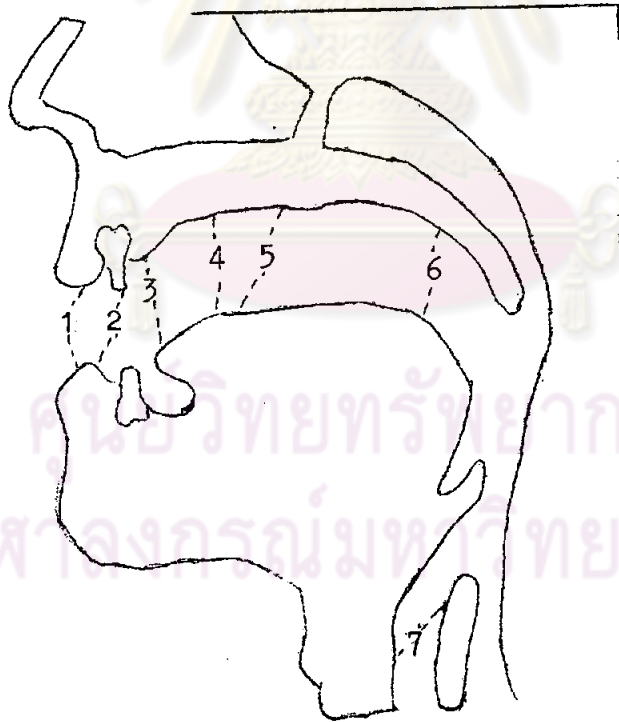
4. เสียงที่เกิดจากลิ้นส่วนหน้ากับปุ่มเหงือก-เพดานแข็งที่กลืนเอาไว้ ได้แก่ เสียง จ, ฉ. (รูปภาพ จ. ประกอบ)

5. เสียงที่เกิดจากลิ้นส่วนหน้ากับเพดานแข็งที่กลืนเอาไว้ ได้แก่เสียง ย.
(รูปภาพ ข. ประกอบ)

6. เสียงที่เกิดจากลิ้นส่วนหลังกับเพดานอ่อนที่กลืนเอาไว้ ได้แก่เสียง ก,
ค, ง. (รูปภาพ ฉ. ประกอบ)

7. เสียงที่เกิดจากเส้นเสียงทั้งสองที่กลืนเอาไว้ ได้แก่เสียง อ, ห.

นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นลักษณะของอวัยวะที่ทำให้เกิดเสียงพยัญชนะต่าง ๆ ทั้ง
ในภาพ ข. ถึง ฉ. ด้วย

ภาพ ก. แสดงที่กลืนเมื่อออกเสียงอันเป็นที่เกิดของเสียงพยัญชนะไทย

นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นลักษณะของอวัยวะที่ทำให้เกิดเสียงพยัญชนะต่างๆทั้งใน
ภาพ ข. ถึง ฉ. ด้วย

ภาพ ข. แสดงตำแหน่งที่เกิดเสียงของพยัญชนะ
ริมฝีปาก: บ, ป, พ, ม, ว

ภาพ ค. แสดงตำแหน่งที่เกิดเสียงของพยัญชนะ
ริมฝีปากกลางกับฟันบน : ฟ

ภาพ ง. แสดงตำแหน่งที่เกิดเสียงของพยัญชนะ
ที่เกิดจากปลายลิ้นกับปุ่มเหงือก: ต,
ท, ถ, น, ญ. ฯลฯ

ศูนย์วิทยพัชกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพ จ. แสดงตำแหน่งที่เกิดเสียงของพยัญชนะ
 ที่เกิดจากลิ้นส่วนหน้ากับปุ่มเหงือกต่อกัน.
 เพดานแข็ง : จ, ช,

ภาพ ฉ. แสดงตำแหน่งที่เกิดเสียงของพยัญชนะ
 โคนลิ้นกับเพดานอ่อน : ก, ค, ง

ภาพ ช. แสดงตำแหน่งที่เกิดของเสียงพยัญชนะ
 กิ่งสระเกิดจากลิ้นส่วนหน้ากับเพดานแข็ง : ย

ภาพ ฉ. แสดงตำแหน่งที่เกิดของเสียงพยัญชนะรวิ:
 ร

3. เสียงวรรณยุกต์ เสียงวรรณยุกต์ของไทยมี 5 เสียงด้วยกันคือ สามัญ เอก โท ตรี จัตวา เสียงสามัญไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ และในการผันเสียงวรรณยุกต์ ขึ้นอยู่กับพยางค์เสียงพยัญชนะแต่ละหมู่ด้วย เพราะในภาษาไทยได้จัดพยัญชนะที่ขึ้นต้นเสียงต่าง ๆ กัน ไว้ 3 หมู่คือ

อักษรสูง	11 ตัว	ไต่แก่	ข, ช, ฉ, ฐ, ถ, ผ, ฝ, ศ, ษ, ส, ห
อักษรกลาง	9 ตัว	ไต่แก่	ก, จ, ฉ, ฎ, ฏ, ค, ต, บ, ป, อ.
อักษรต่ำ	24 ตัว	ไต่แก่	ค, ต, ฌ, ง, ช, ฌ, ฉ, ญ, ท, ฒ, ฬ, ท, ษ, น, พ, ฟ, ภ, พ, ย, ร, ล, ว, พ, ฮ.

ระบบคำ (Morphology) ในภาษาไทยนั้น คำเกิดจากการนำเอาหน่วยเสียง พยัญชนะ หน่วยเสียงสระ และหน่วยเสียงวรรณยุกต์มารวมกันเข้า²¹ ซึ่งจะมีลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1. สระ + เสียงวรรณยุกต์ เช่น อา อา ฯลฯ
2. พยัญชนะ + สระ + เสียงวรรณยุกต์ เช่น ป้า มา ฯลฯ
3. พยัญชนะ + พยัญชนะ + สระ + เสียงวรรณยุกต์ เช่น ตรี กล่า ทวา

ชวา ฯลฯ

4. พยัญชนะ + สระ + พยัญชนะ + เสียงวรรณยุกต์ เช่น กิน บิน ลีน

นิก รัก ชัด ฯลฯ

5. พยัญชนะ + พยัญชนะ + สระ + พยัญชนะ + เสียงวรรณยุกต์ เช่น

กลอง แหวง ไกล ฯลฯ

จะเห็นได้ว่าในการสอนภาษาไทยให้แก่เด็กชาวเขา ลักษณะของคำในข้อ 4 และข้อ 5 คือ คำที่มีตัวสะกดและคำควบกล้ำจะเป็นปัญหามากที่สุด เพราะเด็กชาวเขาออกเสียงตัวสะกดไม่ค่อยได้ ผู้สอนจำเป็นต้องรู้วิธีการออกเสียงพยัญชนะ จึงจะสามารถแก้ปัญหาได้

²¹ศูนย์พัฒนาการศึกษา ภาคศึกษา 2 จังหวัดยะลา, วิธีพิเศษในการสอนภาษาไทย (ยะลา: โรงพิมพ์ครูสัมมนาการ ภาคศึกษา 2, 2506), หน้า 37 - 38.

ระบบกลุ่มคำ (Syntax) ระบบกลุ่มคำคือ การนำเอาคำหลาย ๆ คำมารวมกัน
เข้าเป็นวลี และประโยค ถ้ากลุ่มคำนั้นได้ใจความครบเต็มบริบูรณ์ ก็เรียกว่าเป็น ประโยค
คือมีประธาน กริยา ครบของประโยค ถ้าไม่ได้ใจความครบเต็มบริบูรณ์ ความลักษณะของ
ประโยคก็เรียกว่าเป็น วลี

ประโยคในภาษาไทย จะประกอบด้วยกลุ่มคำที่มีความเกี่ยวข้องกัน แบ่งได้เป็น
2 ภาค²² ดังนี้

1. ภาคประธาน คือ ส่วนที่ผู้พูดกล่าวขึ้นก่อนให้รู้ว่าเป็นข้อความสำคัญของใจ
ความ อาจเป็นผู้กระทำกริยา หรือถูกกระทำก็ได้ ภาคประธานแบ่งเป็น 2 ส่วนคือ บทประ
ธาน และ บทขยายประธาน

2. ภาคแสดง คือ ส่วนที่แสดงอาการของภาคประธานให้ได้ใจความครบ ภาค
แสดงมี 4 ส่วนคือ

- บทกริยา คือ ส่วนสำคัญของภาคแสดง
- บทขยายกริยา คือ ส่วนที่ขยายกริยาให้ชัดเจนยิ่งขึ้น
- ภาคกรรม คือ ส่วนที่บอกกริยากระทำ
- ภาคขยายกรรม คือ ส่วนที่ขยายกรรมให้ได้ใจความชัดเจนยิ่งขึ้น

ลักษณะของภาษาไทยยังมีรายละเอียดอีกมาก เป็นหน้าที่ของผู้สอนภาษาไทยทุก
คนจะต้องศึกษาให้เข้าใจและละเอียดลึกซึ้ง ลักษณะของภาษาไทยที่รวบรวมมากแล้วไว้ ณ
ที่นี้ เป็นเพียงหลักเกณฑ์กว้าง ๆ ที่จะทำให้สามารถมองเห็นองค์ประกอบและโครงสร้างสำคัญ
ของภาษาไทยเพื่อนำไปเปรียบเทียบกับภาษาอื่นได้

ทักษะทางภาษา

ฟุ้งเฟื่อง เครือตราชู²³ กล่าวว่า ทักษะของภาษามี 4 ทักษะคือ

²² ศูนย์พัฒนาการศึกษา ภาคศึกษา 2 จังหวัดยะลา, เรื่องเดิม, หน้า 41-42

²³ ศูนย์พัฒนาการศึกษา ภาคศึกษา 2 จังหวัดยะลา, เรื่องเดียวกัน, หน้า 3-4

ทักษะการฟัง

ทักษะการพูด

ทักษะการอ่าน

ทักษะการเขียน

ทักษะการฟังและการอ่าน รวมเรียกว่า Recognition skills หรือ Skills for Comprehension หรือ Understanding เพราะขึ้นอยู่กับการ"รับ" เรา หักฟังและอ่านเพื่อรับ (Recognize หรือ Comprehend) ความหมายของเสียงที่เราฟัง และตัวหนังสือที่เราอ่าน

ทักษะการพูดและทักษะการเขียน รวมเรียกว่า Productive skills หรือ skills: for Expression เพราะขึ้นอยู่กับการแสดงออก เราหัดพูดหัดเขียนเพื่อแสดง (Produce หรือ Express) ความนึกคิดให้ผู้อื่นเข้าใจโดยเสียงพูดและโดยการเขียน

พอล เอส แอนเดอร์สัน²⁴ (Paul S. Anderson) กล่าวว่า เมื่อคนมีการแลกเปลี่ยนความรู้สึกนึกคิดกัน เราเรียกว่ามีการสื่อความหมายเกิดขึ้น ทักษะทางการพูด การเขียน การอ่าน และการฟัง รวมกันเข้าเป็นเครื่องมือของการสื่อความหมาย (Tools of communication)

ทักษะในทางรับเข้า (The receiving skills) คือการฟังและการอ่าน

ทักษะในทางส่งออก (The sharing skills) คือการพูดและการเขียน

นอกจากนี้ รูบี้ เฮอ วอร์เนอร์²⁵ (Ruby H. Warner) ยังกล่าวว่า ภาษาเป็น เครื่องสื่อความรู้สึก ความคิด และความจริง เด็กจำเป็นต้องใช้เป็นเครื่องมือในการเรียน วิชาทุกวิชา จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่เด็กจะได้เรียนรู้เพื่อให้อ่านได้ดี เขียนอย่างมีประสิทธิภาพ พูดอย่างมีประสิทธิภาพ และฟังด้วยความเข้าใจ

²⁴Paul S. Anderson, Language Skills in Elementary Education (9th ed.; New York: The Macmillan Company, 1968), p. 2.

²⁵Ruby H. Warner, The Child and His Elementary School World (Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice - Hall, 1957), p. 37.

ในจำนวนทักษะทั้ง 4 ทางภาษาคือ ฟัง พูด อ่าน และเขียนนั้น การฟังและการพูด เป็นทักษะที่มนุษย์ใช้สื่อความหมายในชีวิตประจำวันมากที่สุด สมบูรณ์ บรรณภาพ²⁶ ได้อ้างถึง การวิจัยค้นคว้าการใช้ทักษะทั้ง 4 ดังกล่าวในชีวิตประจำวันของแรกกิน (Rankin) ว่า ในวันหนึ่งมนุษย์ใช้ทักษะฟัง 45 % ใช้ทักษะพูด 30 % ใช้ทักษะอ่าน 16 % และใช้ทักษะเขียน 9 % จากผลการค้นคว้านี้แสดงว่าในวันหนึ่ง ๆ มนุษย์ใช้เวลาไปในการฟังและพูด ถึง 25 % เวลาที่เหลือใช้ไปในการอ่านและเขียน ฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่า การฟังและการพูดเป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง

หลักและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการสอนภาษาไทย (ฟัง-พูด)

การสร้างแบบจำลองการสอนวิชาภาษาไทย(ฟัง-พูด) ครั้งนี้ ก็เพื่อให้ครูช่วยสอน ชาวเขาได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการสอนภาษาไทยให้แก่เด็กชาวเขาซึ่งมิได้ใช้ภาษาไทย ในชีวิตประจำวัน จึงเท่ากับเป็นการสอนภาษาต่างประเทศหรือภาษาที่สองให้แก่เด็กชาวเขานั้นเอง ฉะนั้นวิธีการสอนจึงคงอาศัยทั้งหลักการสอนภาษาไทยโดยเน้นทักษะการฟังและพูด ทั่วไป และวิธีการสอนภาษาต่างประเทศหรือภาษาที่สองด้วย ขอสำคัญครูผู้สอนภาษาไทยให้ แก่เด็กชาวเขาจะคงรู้หลักการทั่วไปทางด้านภาษาซึ่งได้รวบรวมไว้ในตอนต้นของบทนี้แล้ว

กานดา ณ ถลาง²⁷ กล่าวว่า การสอนภาษาเป็นภาษาต่างประเทศนั้นมีวิธีหลาย วิธีที่ใช้กันมา วิธีใหญ่ ๆ ที่กล่าวถึงกันตามลำดับ ของความเก๋มาสู่ใหม่ที่สุดได้แก่

1. วิธีไวยากรณ์ - แปล (Grammar-Translation Method)
2. วิธีตรง (Direct Method)

²⁶ สมบูรณ์ บรรณภาพ, โน้ตประกอบการสอน วิชาภาษาศิลป์ในโรงเรียน ประถมศึกษา หน้า 66. (อัคราเนนา)

²⁷ กานดา ณ ถลาง, วิธีสอนภาษาอังกฤษ กับหลักจิตวิทยา, (นครหลวงกรุงเทพ ธรรมวิธี: โรงพิมพ์พระจันทร์, 2515), หน้า 29 - 37.

3. วิธีอ่าน (Reading Method)
4. วิธีอิงหลักภาษาศาสตร์ ซึ่งจะเรียกชื่อระเบียบวิธีใหม่ที่สุดในกระบวนนี้ว่า วิธี ฟัง - พูด (Audio - Lingual Method) เป็นวิธีที่นิยมกันมากที่สุดในปัจจุบัน นอกจากนี้ยังกล่าวถึง หลักการของวิธี ฟัง - พูด โดยทั่วไป โดยอ้างถึงหลักการของการสอนภาษาของศาสตราจารย์แคร์ล (John B. Carroll) 4 ประการคือ
 1. สอนสิ่งที่จะสอนด้วยคำพูดก่อนสอนการเขียน ไม่ใช่ตัวหนังสือเข้ามาให้เห็น การฝึกในเรื่องพูดและฟังจะเป็นรากฐานที่มั่นคงแน่นแฟ้นไปสู่ความสามารถในเรื่องการอ่าน และการเขียนต่อไป
 2. เปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่าง ระหว่างภาษาของผู้เรียนและภาษาใหม่
 3. ฝึกฝนแบบสร้างของภาษาอย่างหนักหน่วง โดยใช้วิธีที่เรียกว่า "การฝึกโครงสร้าง" (Pattern Practice)
 4. พยายามให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาที่ใกล้เคียงกับการสื่อสารความหมายกันในชีวิตจริงให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

โรเบิร์ต ลาโด²⁸ (Robert Lado) กล่าวว่า ในการเรียนรู้เรื่องระบบเสียงของภาษาต่างประเทศนั้น ถ้าหน่วยเสียงใดมีฐานที่เกิดของเสียงคล้ายคลึงกันกับหน่วยเสียงในภาษาแม่ จะทำให้ผู้เรียน เรียนรู้ได้ไม่ยาก ถ้าหน่วยเสียงใดในภาษาต่างประเทศไม่มี ความคล้ายคลึงหรือ ไม่มีส่วนของหน่วยเสียงในภาษาแม้อยู่เลยและยังมีโครงสร้างที่ต่างออกไป จะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ช้า ดังนั้นในการเปรียบเทียบระบบเสียงของภาษาต่างประเทศกับภาษาแม่ จึงควรที่จะแยกหน่วยเสียงแต่ละเสียงเพื่อนำมาฝึกเปรียบเทียบ

²⁸ Robert Lado, Linguistic Across Cultures (Ann Arbor: University of Michigan Press, 1957), pp. 12-13.

การฟัง

เจือ สตะเวทิน²⁹ กล่าวว่า การฟังเป็นทางแห่งความรู้อย่างหนึ่งเพราะฉะนั้น จะต้องฝึกการฟังให้ไคล และควรฝึกทักษะการฟังให้คิดเป็นอุปนิสัยโดยยึดหลักดังนี้

1. ฟังอย่างตั้งใจ คือฝึกสมาธิให้มั่นคง
2. ฟังด้วยอาการสุภาพ เรียบร้อย และรักษาความสงบทางกิริยาอาการในการสนทนา ต้องรู้อะไรจะว่า เมื่อไรควรพูด เมื่อไรต้องฟัง
3. ฟังให้ไคลความรู้ คือให้รู้จักเก็บใจความที่ฟัง และรู้จักว่าตรงไหน ตอนใดสำคัญ ตรงไหนตอนใดไม่สำคัญ

จุดมุ่งหมายในการสอนฟัง

มงคล สมโภชน์³⁰ กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการสอนฟังว่า การสอนฟังมีจุดมุ่งหมายเพื่อ

1. ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในด้านการฟัง
2. ฝึกความพร้อมของเด็กในการพูด
3. ฝึกให้มีความตั้งใจฟังคนอื่น พูด มีมารยาทในการฟัง
4. ให้สนใจเรื่องที่ฟัง ให้เด็กใฝ่รู้สื่อกำพูดที่ได้ฟัง นอกจากจะเป็นสื่อในการติดต่อแล้วยังทำให้มีความรู้ เกิดความเพลิดเพลินอีกด้วย

กิจกรรมการสอนฟัง

ประยงค์ สุประพนธ์³¹ ได้รวบรวมกิจกรรมการสอนฟังไว้ดังนี้

1. เวลาอ่านหนังสือหรือเล่านิทาน ควรเรียกร้องความสนใจของเด็กโดยมีคำพูดนำ
2. ให้เด็กเล่าเรื่องที่ได้อ่าน ถ้าฝึกพลาดควรแก้ไข

²⁹เจือ สตะเวทิน, ภาษาไทย, หลักภาษา-การใช้ภาษา ป.5 (พระนคร: อักษรเจริญทัศน์, 2512), หน้า 65.

³⁰มงคล สมโภชน์, "เด็กจะเก่งภาษาไทยยิ่งขึ้น", ประชาศึกษา 20 (มกราคม, 2512), 342.

³¹ประยงค์ สุประพนธ์, "การสอนฟัง", ประชาศึกษา 18 (กรกฎาคม, 2510), 709 - 713 .

3. ให้เด็กนั่งเงียบ ๆ แล้วให้ฟังเสียงจากห้องข้าง ๆ หรือข้างนอกแล้วถามนักเรียนว่าได้ยินเสียงอะไรบ้าง

4. ให้เด็กนั่งหลับตานิ่ง ๆ แล้วครูพูดหรือทำเสียงต่าง ๆ ให้เด็กทายว่าเสียงอะไร

5. ให้เด็กนั่งเป็นแถว ๆ ตามที่จัดไว้แล้วเล่นเกมกระซิบ

6. ครูอ่านข้อความยาว ๆ แล้วถามถึงใจความสำคัญ

มงคล สมโภชน์³² กล่าวถึงกิจกรรมการสอนฟัง สรุปได้คือ

1. ครูพูดให้ฟังอย่างชัดเจนชัดคำ

2. ให้เด็กคนที่ข้างพูดในชั้นพูดให้เพื่อน ๆ ฟัง (เพื่อสนองสัญชาตญาณของเด็ก)

3. ครูเล่านิทาน หรือเลาเรื่องจากประสบการณ์ หรือเกี่ยวกับศีลธรรมให้เด็กฟัง

4. ให้เด็กนั่งฟังอย่างสงบ ใ้มองหน้า มองปากผู้พูด อย่าคุยกันอ้ออึ้ง

5. ขณะที่พูดให้เด็กฟัง ควรถามให้เด็กพูดตอบครบบ้าง

6. ให้ฟังเสียงของตก เช่น พวงกุญแจ ซอน แปรงลมกระดานคำ ฯลฯ

7. ครูทำเสียงร้องของสัตว์ต่าง ๆ แล้วให้เด็กบอกว่าเป็นเสียงสัตว์อะไรร้อง

8. ให้เล่นเกมต่าง ๆ ที่ฝึกการฟัง เช่น เล่นโพงพาง เสือกินวัว ซึ่งต้องมีการใช้

ภาษาพูด

การพูด

เจือ สตะเวทิน³³ กล่าวว่า การพูดเป็นศิลปะทางภาษาอย่างหนึ่ง การฝึกพูดจึงจำเป็นตั้งแต่เด็กในเขาวัวัย เด็กวัยก่อนเข้าโรงเรียน มักจะบอกชื่อตัวเองไม่ชัด ไม่บอกนามสกุลด้วย ทอมไม่คอยตรงคำถาม พูดไม่ชัดเจน เสียงไม่แจ่มใส ซาคมรรยาทในการพูดกับผู้ใหญ่ ครูควรแก้ไขและฝึกทักษะพูดของเด็กให้มาก ๆ

³² มงคล สมโภชน์, เรื่องเดิม, 342 - 351.

³³ เจือ สตะเวทิน, "การฝึกพูดในโรงเรียน," ชัยพฤกษ์ 16 (มกราคม, 2512)

นอกจากนี้ สาเหตุที่ควรฝึกพูดตั้งแต่เด็ก ๆ เพราะว่า "การพูดเป็นสิ่งที่น่าสนใจ
สำเร็จมาสู่บุคคลจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจใด การพูดจะเป็นสื่อความหมายที่น่าสนใจ
สำเร็จมาสู่กิจการนั้นมากมายทีเดียว"³⁴

ความมุ่งหมายในการสอนพูด

ประยงค์ สุประพนธ์³⁵ กล่าวถึงความมุ่งหมายในการสอนพูดไว้ดังนี้

1. เพื่อให้ใช้ภาษาพูดได้อย่างถูกต้องสละสลวย ชัดถ้อยชัดคำ
2. มีความคล่องแคล่วในการพูด สะดวกสบาย ไม่เกอเขินอึกอັก มีความเชื่อมั่นใน

ตนเอง

3. สำเนียงพูดน่าฟัง มีลีลาในการพูดที่ดี ถูกต้องตามกาละเทศะ
4. พูดได้เป็นเรื่องราวเข้าใจง่าย
5. มีมารยาทในการพูด

ประมวล ทิศกินสัน³⁶ กล่าวว่า สิ่งทีควรของเด็กละเล็ก ๆ ฟังสิ่งเทศและเอาใจใส่ฝึกฝน
ให้เด็กมีความสามารถถาวรอยู่ในหัวข้อต่อไปนี้

1. รู้จักตั้งใจฟังและเข้าใจฟังและเข้าใจ เนื้อหาที่ผู้อื่นพูด
2. สามารถเล่าเรื่องง่าย ๆ จากรูปภาพที่ถุรนำมาแสดงได้
3. ให้พูดจาฉะฉานคล่องแคล่ว รู้จักพูดเป็นประโยค รู้จักใช้วลีหรืออุปมาอุปไมยบ้าง
4. เล่าเรื่องที่เกิดขึ้นนอกโรงเรียน หรือประสบการณ์ของตนได้เป็น เรื่องเป็นราว
5. รู้จักใช้คำคุณศัพท์ง่าย ๆ ในการบรรยายความรู้สึกที่แสดงจากรูปภาพ นิทาน

บทเพลง หรือคำประพันธ์

6. รู้จักใช้ถ้อยคำที่แสดงว่าสนใจเกี่ยวกับเวลาและตำแหน่งแห่งที่ เช่น เร็ว ช้า
วัน ชั่วโมง ใกล้ไกล เหนือ ใต้ หน้า หลัง รอบ ๆ ฯลฯ

³⁴ หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา, คู่มือศึกษานิเทศก์ ; เทคนิคการพูดและการฟัง,
(นครหลวงฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2515), หน้า 3.

³⁵ ประยงค์ สุประพนธ์, "การสอนพูด", ประชาศึกษา 18 (มิถุนายน, 2510), 632-641.

³⁶ ประมวล ทิศกินสัน, "สัมพันธภาพระหว่างพัฒนาการทางภาษาพูดกับการเรียนอ่าน
ของเด็ก" ศูนย์ศึกษา 12 (มีนาคม, 2508), 61.

7. รู้จักใช้ถ้อยคำที่แสดงความเข้าใจเกี่ยวกับปริมาณ และอันดับก่อนหลัง เช่น มาก น้อย ก่อน หลัง หน้า บาง ใหญ่ เล็ก ฯลฯ

กิจกรรมการสอนพูด

รูประนีย์ นาคกรทรรพ ได้รวบรวมกิจกรรมการสอนพูดที่น่าสนใจไว้ดังนี้

1. ให้นักเรียนแต่ละคนแนะนำตนเอง โดยให้บอกชื่อ นามสกุล บ้านที่อยู่และสิ่งที่ชอบ
2. ให้นักเรียนหัดแนะนำเพื่อนให้รู้จักกัน
3. ให้เล่าเรื่องหน้าชั้น อาจเป็นเหตุการณ์ที่ได้ประสบมาด้วยตนเอง หรืออ่านมาหรือได้ยินมา หรือนิทานสั้น ๆ ที่มีคติสอนใจ
4. ให้นักเรียนหัดอภิปรายแสดงความคิดเห็น ในเรื่องต่าง ๆ ที่น่าสนใจ เช่น
 - เราจะช่วยพ่อแม่ได้อย่างไร
 - โคมินตันจะเป็น
 - สิ่งที่ดีนั้นชอบทำในเวลาว่าง
 - เรื่อง รถยนต์ เรือบิน รถไฟ ไทจะดีกว่า
 - สัตว์อะไรมีประโยชน์มากที่สุด
 - ที่ที่เราควรไปเที่ยว
5. ให้เล่าถึงสิ่งที่ประคิบรูด้วยตนเอง บอกวิธีทำและคุณค่าของสิ่งนั้น
6. ฝึกให้พูดขออนุญาตครูออกไปนอกห้อง
7. ฝึกให้ขอความกรุณาให้ครูช่วย อธิบายบทเรียน
8. ฝึกให้พูดบรรยายข้อความสั้น ๆ โดยมีจุดประสงค์ที่จะชวนให้ผู้ฟังเห็นพ้องกับความนึกเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น
 - ชักชวนให้ช่วยกันรักษาความสะอาด
 - ชักชวนให้ช่วยกันทำประโยชน์ส่วนรวม
 - พูดชมความงามของดอกไม้หรือภูมิประเทศ

9. ฝึกให้พูดเสียง ร, ล ให้ชัดเจน โดยรวบรวมคำหรือข้อความมาให้ฝึกพูด เช่น
 - โรงเรียน เร่งรอน รื่นเริง ฯลฯ
 - ลวดลาย ล่องลอย ลูกคน ฯลฯ
 - เวียนเลน เรื่องเล็ก ลอดครัว ฯลฯ
10. รวบรวมคำที่มีเสียงควบ ว ร ล มาให้ฝึก
11. หักประกาศคำสั่งหรือชี้แจง เรื่องใดเรื่องหนึ่งให้เพื่อนในชั้นทราบ
12. ให้ออกไปพูดหน้าชั้นตามหัวข้อที่กำหนดให้ เช่น บอกวิธีทำงานบ้าน บอกทิศทางให้ไปสถานที่บางแห่ง บอกความแตกต่างของของสองสิ่ง เช่น ปากกากับคินสอ เสื้อกับกางเกง ขาวเปลือกกับขาวสาร

รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยนี้

ประเทศไทยนับว่ายังมีปัญหาเรื่องความแตกต่างทางชนวัฒนธรรมนิยมประเพณีและวัฒนธรรม ของประชาชนในภาคต่าง ๆ อีกมาก โดยเฉพาะในเรื่องภาษา ประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ อีกหลายแห่งไม่ได้ใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวัน การที่พลเมืองของประเทศไทยไม่พูดภาษาไทย อาจทำให้เกิดปัญหาความมาหลายประการ เช่น ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของประเทศ ฯลฯ เป็นต้น ดังนั้น การสอนภาษาไทยให้แก่ผู้ที่ไม่ได้ใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวัน จึงเป็นสิ่งที่ควรแก่การศึกษาคนกว่า อยากรู้ก็ดี ปรากฏว่ามีผู้ศึกษาคนกว่าในเรื่องนี้น้อยมากและไม่ลึกซึ้งเท่าที่ควร

ในปี 2516 สำเร็จ วรรณคดีฯ³⁸ ได้ทำการวิจัยการสอนฟังและพูดภาษาไทยแก่เด็กชาวเขา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการฝึกอบรมครูช่วยสอนเด็กชาวเขา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทดลองฝึกอบรมครูช่วยสอนเด็กชาวเขาให้มีความสามารถสอนฟังและพูดภาษาไทยแก่เด็กชาวเขา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่หลักสูตรพิเศษ หนังสือแบบเรียน คู่มือครูแบบทดสอบ แบบประเมินผลการฝึกสอน กลุ่มตัวอย่างประชากรได้แก่ชาวเขาเผ่าต่าง ๆ

³⁸ สำเร็จ วรรณคดีฯ, "การสอนฟังและพูดภาษาไทยแก่เด็กชาวเขา" (วิทยานิพนธ์ครูศึกษาศรมหาบัณฑิต แผนกวิชาประถมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516).

จำนวน 57 คน ระยะเวลาการฝึกอบรม 3 เดือน ผลการวิจัยพบว่า ผู้รับการฝึกอบรมมีพัฒนาการด้านความรู้ และการสอนฟังและพูดภาษาไทยแก่เด็กชาวเขา การฝึกอบรมมีประสิทธิภาพ

ในปีเดียวกัน พจนีย์ ลิมานุวัฒน์³⁹ ได้ทำการวิจัยการสอนอ่านและเขียนภาษาไทยแก่เด็กชาวเขาซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการเกี่ยวกับสำเร็จ วรรณศิลป์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทดลองฝึกอบรมผู้ช่วยครูสอนเด็กชาวเขา ให้ความสามารถในการสอนอ่านและเขียนภาษาไทยแก่เด็กชาวเขา ใ้ใช้เครื่องมือในการวิจัยและตัวอย่างประชากร เช่น เกี่ยวกับการวิจัยของสำเร็จ วรรณศิลป์ที่ใช้อุปกรณ์และวิธีสอนสำหรับการสอนอ่านและเขียนภาษาไทย ผลการวิจัยพบว่า ผู้รับการฝึกอบรมมีพัฒนาการด้านความรู้และการสอนอ่าน และเขียนภาษาไทยแก่เด็กชาวเขา การฝึกอบรมมีประสิทธิภาพ

ปี 2517 ชัยบุระ เขียวสวัสดิ์กิจ⁴⁰ ได้ทำการวิจัยการฝึกอบรมผู้ช่วยครูสอนเด็กชาวเขาในการสอนฟังและพูดภาษาไทย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการฝึกอบรมผู้ช่วยสอนเด็กชาวเขา รุ่นที่ 2 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทดลองฝึกอบรมผู้ช่วยครูสอนเด็กชาวเขา ให้ความสามารถในการสอนฟังและพูดภาษาไทยแก่เด็กชาวเขา และเพื่อทดลองใช้แบบเรียนภาษาไทยสำหรับเด็กชาวเขาของแผนกวิชาประถมศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ หลักสูตรพิเศษ หนังสือแบบเรียน บทเรียนประกอบหนังสือแบบเรียน คู่มือครู แบบทดสอบแบบนิเทศการฝึกสอนแบบปรนัย แบบประเมินผลการฝึกสอน แบบประเมินผลหนังสือแบบเรียน กลุ่มตัวอย่างประชากรได้แก่ชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ที่กรมประชาสงเคราะห์คัดเลือกจำนวน 55 คน ระยะเวลาการฝึกอบรม 3 เดือน ผลการวิจัยพบว่าผู้รับการฝึกอบรมมีพัฒนาการด้านวิชาการ วิชาครูเบื้องต้นและการสอน การฝึกอบรมมีประสิทธิภาพผู้รับการอบรมมีความ

³⁹พจนีย์ ลิมานุวัฒน์, "การสอนอ่านและเขียนภาษาไทยแก่เด็กชาวเขา"

(วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. แผนกวิชาประถมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516)

⁴⁰ชัยบุระ เขียวสวัสดิ์กิจ, "การฝึกอบรมผู้ช่วยครูสอนเด็กชาวเขาในการสอนวิชาการฟังและพูดภาษาไทย" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาประถมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517), หน้า 19.

เข้าใจเนื้อหาวิชาในหนังสือแบบเรียน ทั้งยังมีความมั่นใจในการสอนทุกเรื่อง

ในปีเดียวกันนี้ เสริมศรี ญาณะจารย์⁴¹ ได้ทำการวิจัยการฝึกอบรมผู้ช่วยครูสอนเด็ก ชาวเขาในการสอนวิชาการอ่านภาษาไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทดลองฝึกอบรมผู้ช่วย ครูสอนเด็กชาวเขาให้มีความสามารถในการสอนวิชาการอ่านภาษาไทยให้แก่เด็กชาวเขา และเพื่อทดลองใช้หนังสือแบบเรียนวิชาภาษาไทยสำหรับเด็กชาวเขาของแผนกวิชาประถมศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ หลักสูตรพิเศษ หนังสือแบบเรียน คู่มือครู แบบทดสอบ แบบนิเทศการสอนแบบปรนัย แบบประเมินผลการฝึกสอน แบบประเมินผลหนังสือแบบเรียน ใ้ช้กลุ่มตัวอย่างประชากร เช่นเดียวกับกับการวิจัยของชัยบุระ เขียวสวัสดิ์กิจ ผลการวิจัยพบว่า ผู้รับการฝึกอบรมมีพัฒนาการด้านความรู้ และการสอนวิชาการอ่านภาษาไทยอยู่ในเกณฑ์ดี การฝึกอบรมมีประสิทธิภาพ ผู้รับการฝึกอบรมมีความเข้าใจเนื้อหาในหนังสือแบบเรียน และมีความมั่นใจในการสอนทุกเรื่อง

ภัทธา ตุลาธนะ⁴² ได้ทำการวิจัยการฝึกอบรมผู้ช่วยสอนเด็กชาวเขาในการสอน วิชาการเขียนภาษาไทย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการทดลองฝึกอบรมครูช่วยสอนเด็ก ชาวเขา เช่นเดียวกับกับการวิจัยของ ชัยบุระ และเสริมศรี มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อ ทดลองฝึกอบรมผู้ช่วยครูสอนเด็กชาวเขาให้มีความสามารถในการสอนเขียนภาษาไทยให้ แก่เด็กชาวเขา และเพื่อทดลองใช้หนังสือแบบเรียนภาษาไทยสำหรับเด็กชาวเขา ของ แผนกวิชาประถมศึกษา ใช้เครื่องมือในการวิจัยและตัวอย่ ประชากร เช่นเดียวกับกับการวิจัย ของเสริมศรี ญาณะจารย์ แต่ใช้อุปกรณ์และวิธีสอนสำหรับการเขียนภาษาไทย ผลการวิจัย พบว่าผู้รับการฝึกอบรมมีพัฒนาการด้านความรู้ ทักษะ และการสอนเขียนภาษาไทยอยู่ในเกณฑ์ดี

⁴¹เสริมศรี ญาณะจารย์, "การฝึกอบรมผู้ช่วยครูสอนเด็กชาวเขาในการสอนวิชา การอ่านภาษาไทย" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาประถมศึกษา จุฬาลงกรณ- มหาวิทยาลัย, 2517).

⁴²ภัทธา ตุลาธนะ, "การฝึกอบรมผู้ช่วยครูสอนเด็กชาวเขาในการสอนวิชาการ เขียนภาษาไทย" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาประถมศึกษา จุฬาลงกรณ- มหาวิทยาลัย, 2517).

ปี 2518 ชีรยุทธิ์ เสนีวงศ์ ณ อยุธยา⁴³ ได้ทำการวิจัยการฝึกอบรมครูช่วยสอน เด็กชาวเขา วิชาฟังและพูดภาษาไทยชั้นประถมศึกษาตอนต้น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการ ทดลองฝึกอบรมครูช่วยสอนเด็กชาวเขา รุ่นที่ 3 มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อทดลองฝึกอบรม ครูช่วยสอนเด็กชาวเขาให้มีความสามารถในการสอนฟังและพูดภาษาไทยแก่เด็กชาวเขา และ ทดลองใช้แบบเรียนวิชาภาษาไทยสำหรับเด็กชาวเขา ของแผนกวิชาประถมศึกษา เครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ หลักสูตรพิเศษ หนังสือแบบเรียนวิชาภาษาไทย คู่มือครู บทฝึกพูด— ประกอบหนังสือแบบเรียน แบบทดสอบ แบบนิเทศการสอนแบบปรนัย แบบประเมินผลการฝึกสอน และแบบประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือแบบเรียน กลุ่มตัวอย่างประชากรคือชาวเขาเผ่า ต่าง ๆ ที่กรมประชาสงเคราะห์ คัดเลือก จำนวน 80 คน ระยะเวลาการฝึกอบรม 3 เดือน ผลการวิจัยพบว่าผู้รับการฝึกอบรมมีสัมฤทธิ์ผลด้านวิชาการ การฟังและพูดภาษาไทย ด้านวิชา ครูเบื้องต้น และความสามารถในการฝึกสอนอยู่ในเกณฑ์ดี มีพัฒนาการด้านทักษะการฟังและพูด ภาษาไทย และมีความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิควิธีสอนฟังและพูดภาษาไทย การฝึกอบรมมี ประสิทธิภาพ

อรุณ กิ่งจันทร์⁴⁴ ได้ทำการวิจัยการสอนอ่านและเขียนภาษาไทยแก่เด็กชาวเขาซึ่งเป็น ส่วนหนึ่งของโครงการทดลองฝึกอบรมครูช่วยสอนเด็กชาวเขารุ่นที่ 3 เช่นเดียวกับกับการ วิจัยของชีรยุทธิ์ เสนีวงศ์ ณ อยุธยา มีวัตถุประสงค์เพื่อทดลองฝึกอบรมครูช่วยสอนเด็กชาวเขา ให้มีความสามารถในการสอนวิชาอ่านและเขียนภาษาไทยแก่เด็กชาวเขา และเพื่อทดลองใช้ หนังสือแบบเรียนวิชาภาษาไทย รวมทั้งคู่มือที่ใช้ประกอบหนังสือแบบเรียนวิชาภาษาไทยสำหรับเด็ก ชาวเขาของแผนกวิชาประถมศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ หลักสูตรพิเศษ

⁴³ชีรยุทธิ์ เสนีวงศ์ ณ อยุธยา , "การฝึกอบรมครูช่วยสอนเด็กชาวเขาวิชาฟัง และพูดภาษาไทยชั้นประถมศึกษาตอนต้น" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาประถมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518).

⁴⁴อรุณ กิ่งจันทร์, "การฝึกอบรมครูช่วยสอนเด็กชาวเขาวิชาอ่านและเขียนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาตอนต้น" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาประถมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518).

หนังสือแบบเรียน คู่มือครู แบบทดสอบ แบบนิเทศการสอนแบบปรนัย แบบประเมินผลความคิดเห็น
 เกี่ยวกับหนังสือแบบเรียน ใ้ช้กลุ่มตัวอย่างประชากรเช่นเดียวกับธีรยุทธ เสนีวงศ์ ณ อยุธยา
 ระยะเวลาการฝึกอบรม 3 เดือน ผลการวิจัยพบว่า ผู้รับการฝึกอบรมมีสัมฤทธิ์ผลด้านวิชาการ
 (อ่านและเขียนภาษาไทย) ด้านวิชาครูเบื้องต้น และความสามารถในการสอนอยู่ในเกณฑ์ดี เป็น
 ที่น่าพอใจ การฝึกอบรมมีประสิทธิภาพและผู้รับการฝึกอบรมมีความเข้าใจเนื้อหาวิชาในหนังสือ
 แบบเรียนวิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชาวเขาอยู่ในเกณฑ์ดี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย